

Sinus primæ
vertebræ tube-
ra secundæ ex-
cipientes.

Tubera secundæ
dentis.

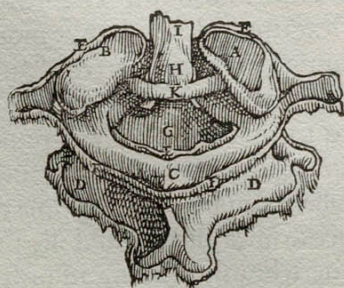
Hic peculi-
rem utriusque la-
teris cavillagi-
nem nonnullam
a nobis obser-
uatam depinxi-
mus.

Secundæ ver-
tebræ dens.

Libro de Ar-
culis.

Dentis cui pri-
ma vertebra
contextus.

Quamvis præsens figura priuatim secundo libro sit propria,
illam tamen hic reponimus, quod his quæ hic traduntur intelligen-
dis non mediocri-
ter iuvet. Signi-
ficatur itaq; or-
bitæ A, B,
C, primæ cervicis
vertebræ. D &
D secundæ. G
secundæ corpus.
H dens. I re-
tes ligamentum
a dente occipitis
ubi inferuntur.
K transversum ligamentum, dentem in prima vertebra
stringens.

K transversum ligamentum, dentem in prima vertebra
stringens.

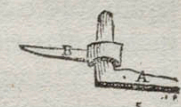
quod firmiter ligamentum explantari inseriue finit. Nullibi enim in ligamentorum enarratione
interesse

sculorum paria aculei modo uulnerasset, neq; illis & præcipue⁹ tertio musculorum caput mo-
uentium pari aptum iter, aut sedem tribuisset. Ea tamen parte, qua alia vertebrae in spinam
desinunt, hæc aspera est, & ueluti acutalinea extuberat, quo facilius quartum caput mouentium mu-
sculorum par hinc principium duceret. In inferiori primæ cervicis vertebrae regione, sub
duobus, quibus caput excipitur, sinibus, alij totidem insculpuntur leuiter ac in superficie ca-
ui, ob idq; etiam *γλωσσόδοις* appellati. Horum circumferentia orbicularis est in medio uix ali-
quid, quod dijudicari possit, caui obtinens, sed exteriora sinuum supercilia longe inferius, quam
interiora descendunt, idq; si hanc uertebra in erecto corpore secundæ inniti singas. His si-
nibus cartilagine obrustatis, duo secundæ cervicis vertebrae excipiuntur tubercula, quæ ad
latus corporis eius vertebrae habentur minimum prominentia, uti & sinus primæ vertebrae le-
uiter excavantur. Tuberculorum circumferentia etiam sinuum modo orbicularis est, quamuis
interim non nihil² posteriori parte extra circuli circumferentiam deduci uideatur. Ad hæc
internum latus tuberculi, elatius³ exteriori latere assurgit. Verum ea laterum altitudo depres-
sioq; non adeo insignis est, atque superciliorum primæ cervicis vertebrae sinuum. Deinde tube-
ra in medio seu centro non æque prominent, ac primæ vertebrae sinus inter supercilia caui
sunt: non secus sanè, quam si tuberculi latera procerius quam ipsorum medium exurgeret. Vn-
de etiam fit, in nudis ossibus inuicem adaptatis, sinus non ad amissim tuberculis respondere, &
in illorum sinuum medio spacium non prorsus oppletum apparere. atque id priuatim homi-
nibus accidit: canibus autem & equis alijsq; animantibus plurimum caput circumducitibus,
unum continuum utriusque lateris in secunda vertebra est tuberculum, & sinus quoque in pri-
ma cervicis vertebra cōtinuus apparet, tuberculo concinne respondens. Hanc in hominibus
inæqualitatem, Natura subinde peculiari cartilagine corrigit, quæ præter cartilagine ossibus
crustæ modo obnatæ, sinum & tuber intercedit, ac ligamenti in orbem articulum
cōtinentibus duntaxat adnascitur, & superius inferiusq; admodum uiscoso humore,
tanq; sinegmate, oblitur. Huiusmodi igitur primæ vertebrae sinuum cum secundæ
vertebræ tuberculis duplex (utrinq; scilicet unus) est cōtextus, eius quem statim dicā
motus gratia efformatus. Nunc enim tertius secundæ vertebrae ad primā contextus adhuc ser-
moni est adiciendus, qui secundæ cervicis vertebrae⁴ dente cum prima vertebra efficit. In medio
enim duorum tuberculi secundæ vertebrae, ex superiori mediaq; sui corporis regione, processus
quidā insignis & altus, admodumq; durus & solidus enascit, quem quod dente ac potissimum
hominis canino assimile, *δολοειδής* & *δολοειδής* Græci uocant, quo etiā nomine Hippocrates
secundā vertebra nuncupauit, non autē (ut Iulius Pollux, & Cælius, dissectionū imperiti male
recensent) primā. Verum alij hunc processum à turbinis, seu nucis pinci imagine *κωνοειδής*, alij,
quod cuspidis pyramidis uel modo extuberet, *πυρραμοειδής* & *πυρραμοειδής* appellant. Processus hic
primæ vertebrae⁵ cavitatem subit, quam illic haberi scripsimus, ubi primæ vertebrae corpus
deberet consistere, & ubi eiusdem sinum insculpi scripsimus, qui cartilagine oblitus, antero-
rem dentis partem læui & lubrico⁶ tubere prominulam excipit. Posterior dentis pars, ere-
gione eius tuberculi⁷ posita, magis extuberat, crassiorq; est quam ubi primum is à secunda ver-
tebra producit. Hic enim utrinque ad latera⁸ sinus singulos, & tertium in posteriori sede
exigit. Qui in lateribus conspiciuntur, inter dentis radicem & secundæ vertebrae tubera consi-
stunt, unaq; cum primæ cervicis vertebrae sinibus, qui his respondent, foramen utrinque pa-
rant, nervulis transmittendis aptum, quos interdum hæc in musculos collum flectentes proci-

interesse puto, siue ea inferi, siue enasci dixerō, quum ligamentū pariter ad utrunq; os pertineat.
Superior dentis pars, seu ipsius apex in mucronē testudinis capitis modo exacuitur, ut⁹ aliū
extra primam uertebra prominens, ex se robustum teresq; ligamentū educeret, quod occipitis
ossi ad eam sedem alligari possit, quam in anteriori parte foraminis dorsalem medullā transmi-
tentis, asperam, leuiterq; extuberantem cōspici scriptum est. Atq; eiusmodi profectō primæ
vertebræ cum secundā cōtextus perficitur, duobus nimirū latis secundæ vertebrae tuberculis,
totidemq; primæ sinibus, & uno rursus primæ sinu, cui dentis tuberculū committitur. Hunc
contextum ex ipso potius rerum intuitu, quam ex hac mea nō tam cōcinna quam uera descri-
ptione, disci malim, quōd pressius dijudicaretur, num Galenus nos caput supra secundā flectere
& extendere, seu horum articulorum ope annuere, ac Thracum modo renuere, uerē prodide-
rit: an ego perperam his contextibus caput unā cum prima vertebra uelut ad axem in gyrum
duci, nihilq; minus quam flecti ac extendi, contrā Galeni decretū tot locis grauiter repetitum,
asseruerim. Si enim singula in ossium fabrica perquisueris, secunda cervicis vertebra tibi tra-
bem referet, cui terræ infolox axem insignimus. ipse autem dens, axis erit, prima uerō vertebra,
cui caput in hoc circūactus motu, ac si cum illa idem corpus esset, iungitur, trahi assimilatur ad
axem reuoluto. Aut prima vertebra cardini confertur, ostio cōmisso: secunda
autē, illi cardini quem parieti infixum uidemus. Præterea ligamentū transuer-
sim denti obductum, abunde demonstrat, primam uertebra nequaquam
supra secundam flecti: si modō quiescente dente, prima vertebra antrosum
retrorsumq; in flexu mouenda esset. Quis enim ambigit, ligamentū id dentem
in primæ vertebrae sinu continere? & illi non tantam laxitatem cum Galeno ascribi posse, ut
primam uertebra adeo à dentis contactu in anteriora ferri sinat, ut caput iustum experia-
tur flexum? Porro iam duo apud Iulium Pollucem nomina mihi succurrunt, quorum alte-
rum primæ accommodat uertebra, alterum secundæ. ac prima quidem *εμπροσθεν*, secun-
da uerō *αφω* ipsi nuncupatur. Hæc nomina proculdubio à ueteribus, qui pueros in Anatome
exercebant, manarunt: hoc nomine uolentes innuere uertebra, axis modo quiescentem, ac su-
per quam alia circumuertitur: illo autem, uertebra, quæ tanquam ad axem circumuoluitur.
Atque id sanè meæ subscriberet sententiæ, qua caput super secundā in gyrum duci, iam sæpius
asserui. Quod uerō à ueteribus ante Galenum hæc nomina manarint, præter poetās Celsus mi-
hi autor est, qui tametsi ipsius codex ubi cervicis explicat uertebra uiciatus sit, atq; ipse à se neu-
ti quam intellecta multorum Galeni interpretum more uerterit, attamen à ueterum quopiam,
ex quo suum de ossibus Caput in latinam orationem conuertit, eam sententiā primum assump-
sisse uidetur, quæ me, atque ipsi denique ueritati, proximè accedit. Neque profectō est quod
prolixius hæc referam, quum uel leporis, uel cuniculi, uel agni, uel hœdi ceruicem inter eden-
dum contemplari integrum sit, & simul luce clarius intueri motum qui in gyrum fit, super se-
cundam celebrari uertebra: ac deinceps non amplius mirari, quam obrem Galenus auditorem
adeo solertem, in Mathematiscq; peregre in institutum, in duodecimo de Vsu partium expe-
tat: quum nemo ambigat, elegantem aliā atque difficilem alicuius negotij descriptionem eo
difficiliorem reddi, quō ipsa minus ab enarratē intelligitur, isq; magis à Naturæ artificio, quod
recensere proposuit, aberrat. Quod uerō Natura præter flexum in anteriora, & in postero-
ra reflexum, etiam alios duos motus, quorū alter in latera, alter in gyrum circūactusq; fit, super
primam uertebra non perfecit, quemadmodum brachium femurq; triplici motuum diffe-
rentia moueri uoluit, hinc potissimum factū ducito, quod primā uertebra magis ampliusq;
quam reliquas omnes dorsalis medullæ causa, perforari operæ precium fuerit, quodq; ob id
unus duntaxat rotundus ampliusq; sinus in illa efformari nequiuert, neque etiam occipitis os
foraminis sui occasione in unum tantum grande caput extuberare potuerit, quod in illo pri-
mæ vertebrae sinu perinde ac femur in coxendicis ossis sinu, omni motus specie ageret. Quum
itaque duplici articulo, dextro nimirum & sinistro, caput iungendū fuerit, omnisq; propemo-
dum duplex articulus simplici solum motui famuletur, meritō Natura caput supra primam
uertebra flecti ac reflecti uoluit. Nam supra hanc in latus moueri nequiuert, nisi Natura hic sui
oblita, unum occipitis ossis caput in uno uertebrae sinu stringi, aliud uerō caput attolli, atque à
prima vertebra prorsus disungi cupiisset: quod in nullo tentauit articulo: id semper studens,
ut articuli ossa mutuo essent cōrīgua, neque ab inuicem abscederent, & nescio quam uacuum à
Galeno confictam sedem statuerent. Deinde caput in gyrum supra primā uertebra moueri
minus potuit, nisi Natura acutum processum in capitis amplitudinem, qua cerebrum contine-
tur, à prima uertebra produxisset, ad quem caput ueluti ad axem uolueretur, ac deinceps alia
quam plurima nunc rectissimè formata, uitare proposuisset. Super secundā itaque uertebra

F 4 caput

Caput cui pri-
ma vertebra su-
per secundam.

A unus car-
do, B alter.

Lib. 12 de V.
su partium.

Cur Natu-
ra caput super
primam uerte-
bra, simul quo-
que circumdu-
ci, & in latera
inclinari no-
luerit.

Libro 4. de
Administ.
sectionibus.